

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА
КАФЕДРА ПІДПРИЄМНИЦТВА,
КОРПОРАТИВНОЇ ТА ПРОСТОРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

С. В. Козловський

НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Методичні вказівки до самостійної роботи
для здобувачів вищої освіти ОС «Бакалавр»
спеціальностей С1 Економіка, D3 Менеджмент

Вінниця
2025

УДК 330.1(477)(075.8)

Н 354

*Рекомендовано до друку вченою радою економічного факультету
Донецького національного університету імені Василя Стуса
(протокол № 4 від 21 листопада 2025 р.)*

Укладач:

Козловський С. В., д-р екон. наук, професор, професор кафедри підприємництва, корпоративної та просторової економіки ДонНУ імені Василя Стуса.

Рецензенти:

Юрчишена Л. В., д-р екон. наук, доцент, завідувач кафедри фінансів і банківської справи ДонНУ імені Василя Стуса;

Клочковський О. В., канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри менеджменту та поведінкової економіки ДонНУ імені Василя Стуса.

Н-354 Національна економіка: методичні вказівки до самостійної роботи для здобувачів вищої освіти ОС «Бакалавр» спеціальностей С1 Економіка, D3 Менеджмент / уклад. С. В. Козловський. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2025. 54 с.

Методичні вказівки містять програму навчальної дисципліни «Національна економіка», питання для самоперевірки набутих знань, перелік тем рефератів, творчих і тестових завдань та список рекомендованої літератури.

Рекомендовано для здобувачів вищої освіти та викладачів Донецького національного університету імені Василя Стуса.

УДК 330.1(477)(075.8)

© Козловський С. В., 2025

© ДонНУ імені Василя Стуса, 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ.....	6
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ.....	11
ТЕМИ РЕФЕРАТІВ	15
ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ	17
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ.....	20
ВІДПОВІДІ НА ТЕСТОВІ ПИТАННЯ	51
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ	52

ВСТУП

Освітня компонента «Національна економіка» є важливим складником професійної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з економіки та менеджменту. Зміст програми орієнтований на формування у студентів теоретичних знань і практичних умінь, необхідних для розуміння закономірностей розвитку та регулювання економіки України в умовах глобалізації, системних криз, воєнних викликів і фінансової нестабільності.

Оволодіння навчальним матеріалом забезпечує формування цілісного уявлення про механізми функціонування макроекономічної системи країни, усвідомлення ролі держави у забезпеченні соціальної справедливості та сталого розвитку. Засвоєння дисципліни сприяє розвитку аналітичного, стратегічного та критичного мислення, здатності комплексно оцінювати економічні процеси, визначати взаємозв'язки між їх структурними елементами, а також ухвалювати обґрунтовані управлінські рішення на національному й регіональному рівнях.

У процесі освоєння курсу здобувачі отримують знання про структуру національної економіки, чинники її ефективності, основні моделі розвитку й особливості взаємодії державного, приватного та зовнішньоекономічного секторів.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів сучасного економічного світогляду, оволодіння теоретичними основами, закономірностями та практичними аспектами регулювання національної економіки України в умовах кризових процесів, трансформацій і повоєнного відновлення. Курс спрямований на засвоєння соціально-економічних тенденцій, виявлення диспропорцій і ризиків та розроблення пропозицій для забезпечення стійкості вітчизняного господарства.

Завданням освітньої компоненти є поглиблене опанування механізмів державного регулювання господарських процесів, концепцій антикризового менеджменту та принципів економічної безпеки. Особливий акцент робиться на формуванні у студентів здатності аналізувати інституційні та структурні чинники розвитку, визначати пріоритети державної політики, розробляти практичні рекомендації щодо стабілізації соціально-господарської ситуації та підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу країни. Важливою складовою є також усвідомлення значення інноваційного розвитку для зміцнення конкурентоспроможності національної економіки та розширення її інтеграції у світовий простір.

Самостійна робота є ключовим елементом освітнього процесу з дисципліни «Національна економіка», що сприяє формуванню необхідних компетентностей для аналізу складних економічних процесів. Вона реалізується через поєднання вивчення теоретичного матеріалу (лекції, підручники) та виконання практичних

завдань. Основними видами роботи є підготовка рефератів у формі есе або презентацій, виконання творчих завдань і систематична перевірка знань за допомогою питань для самоконтролю, включно з розв'язанням завдань із розгорнутою відповіддю та тестів, сформованих на основі змісту курсу та календарно-тематичного плану.

Самостійна робота полягає не лише в опануванні теоретичних положень, а й у розвитку критичного мислення, аналітичних і дослідницьких умінь. Її організація ґрунтується на принципах індивідуалізації навчання, що дає змогу поглиблено досліджувати теми, не охоплені лекційними заняттями, та працювати з науковими, статистичними й нормативно-правовими джерелами. Такий підхід формує відповідальність за результати навчання, розвиває вміння самостійно опрацьовувати й інтерпретувати інформацію та творчо розв'язувати професійні проблеми. Робота виконується упродовж тижня до наступного практичного заняття, що забезпечує безперервність освітнього процесу.

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Освітній процес будується на принципах системності, послідовності та інтегрованості компонентів. Він здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітньої діяльності» та «Порядку оцінювання знань здобувачів вищої освіти у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса», які визначають вимоги до змісту та форм контролю, забезпечуючи уніфікованість підходів, об'єктивність і дотримання академічних стандартів.

Освоєння курсу здійснюється за допомогою цифрових освітніх платформ – *Microsoft Teams, Outlook, Moodle* і корпоративного сховища *Dropbox*, у якому розміщуються методичні матеріали, тестові завдання й рекомендації для підготовки до занять. Такі інструменти дають змогу ефективно організувати змішаний формат навчання, забезпечити зворотний зв'язок між викладачами і здобувачами, а також реалізувати індивідуальну траєкторію засвоєння матеріалу.

Самостійна робота спрямована на впорядкування теоретичних знань із дисципліни та здатність виявляти логічні взаємозв'язки. У її межах передбачено виконання таких видів завдань:

- *питання для самоперевірки*, які сприяють систематизації знань і дають змогу здобувачеві оцінити рівень власного розуміння теми;
- *підготовка рефератів або есе*, що формують уміння узагальнювати інформацію, критично оцінювати економічні явища та аргументовано висловлювати власну позицію;
- *творчі завдання*, які стимулюють самостійний пошук, порівняльний аналіз та вироблення індивідуальних підходів до розв'язання конкретних економічних проблем;
- *тестові завдання*, що спрямовані на перевірку рівня засвоєння базових понять, категорій і логіки економічних процесів.

Система оцінювання знань базується на рейтингово-бальній моделі, яка передбачає врахування усіх видів діяльності здобувача протягом семестру. Максимальна кількість балів становить 100, з яких:

- 70 балів – за поточну навчальну діяльність (участь у практичних заняттях, підготовка рефератів, творчих і тестових робіт, відповіді на питання для самоперевірки);
- 10 балів – за модульний контроль (перевірка знань за змістовними модулями);
- 20 балів – за підсумковий контроль (екзамен або індивідуальна наукова робота).

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюється з урахуванням повноти відповіді, логічності викладу, глибини аналізу, аргументованості ви-

сновків та дотримання принципів академічної доброчесності, яка є невід'ємною складовою освітнього процесу. Усі завдання виконуються самостійно з обов'язковим посиланням на джерела, а будь-яке привласнення чужих ідей або копіювання матеріалів без належного цитування забороняється.

Додаткові бали можуть нараховуватися за активну наукову діяльність – участь у конференціях, публікацію тез і статей, виконання дослідницьких проєктів, що заохочується як прояв академічної ініціативи та практичного застосування знань. Викладач забезпечує методичний супровід, консультації, рецензування робіт та організацію дискусійних платформ для обговорення актуальних проблем розвитку національної економіки, сприяючи формуванню самостійності, критичного мислення та наукової відповідальності здобувачів.

Дотримання дедлайнів є важливою складовою навчальної дисципліни. Завдання для самостійної роботи подаються у визначений термін – зазвичай протягом тижня до наступного заняття. Несвоєчасне подання робіт знижує оцінку, однак у разі документально підтверджених причин допускається перенесення строків виконання за погодженням із викладачем.

Здобувачі, які навчаються за індивідуальним графіком, виконують навчальні завдання відповідно до узгодженого плану, використовуючи дистанційні засоби зв'язку. Пропущені заняття підлягають відпрацюванню у формі додаткових консультацій, тестових перевірок або коротких письмових робіт.

У межах реалізації політики відкритої освіти Університетом передбачено можливість визнання результатів неформального навчання, отриманих під час проходження сертифікованих онлайн-курсів або навчальних програм. Такі результати можуть бути зараховані у межах до 70 % від загального обсягу кредитів дисципліни за умови документального підтвердження та відповідності заявленим компетентностям.

Загалом, застосування зазначених методичних підходів формує у студентів цілісне уявлення про національну економіку як складну систему та розвиває навички ухвалення обґрунтованих рішень в умовах невизначеності й пошуку інноваційних шляхів сталого розвитку країни.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Національна економіка: загальне та особливе

Основні поняття дисципліни: «національна економіка», «економічна система», «система національного господарства», «сектор економіки» (первинний, вторинний, третинний), «економічні ресурси» (природні, трудові, фінансові, інформаційні), «економічна діяльність», «економічні процеси», «структура національної економіки», «інституційна організація економіки», «макроекономічні показники», «економічний розвиток», «механізми регулювання», «стадії економічного циклу». Визначення предмета, об'єкта і мети дисципліни. Методологічні основи курсу. Завдання курсу, його структура та місце в системі економічних наук.

Тема 2. Економічні теорії, чинники та базисні інститути національної економіки

Економічні теорії – сутність і значення для національної економіки. Класична та неокласична школи економічної думки. Чинники виробництва: земля, праця, капітал, підприємницька діяльність. Роль факторів виробництва у формуванні продуктивних сил. Базисні економічні інститути: сутність, види, функції. Інститути ринку та державного регулювання. Об'єкти та суб'єкти інституціональної організації економіки. Механізми взаємодії інститутів та економічних агентів. Основні цілі та завдання інституційного забезпечення розвитку національної економіки. Вплив інституцій на стабільність і ефективність економічної системи. Міжнародні моделі організації економічних інститутів.

Тема 3. Теорія суспільного добробуту та соціально-ринкової економіки

Сутність суспільного добробуту та його значення для національної економіки. Теоретичні підходи до оцінки добробуту. Соціально-ринкова економіка: принципи функціонування, поєднання ринкових і державних механізмів. Завдання держави щодо підтримки стабільності доходів та соціальних гарантій. Роль інституцій у забезпеченні балансу між економічною ефективністю та соціальною справедливістю. Інструменти державної політики, спрямовані на стабільний розвиток населення та економіки.

Тема 4. Характеристика економічного потенціалу України. Потенціал національної економіки

Економічний потенціал України: визначення та складові. Природні, трудові, капітальні, фінансові та інноваційні ресурси як основа розвитку національної економіки. Методи оцінки потенціалу та його вплив на конкурентоспроможність країни. Розподіл ресурсів, їх ефективне використання та взаємозв'язок зі структурою національної економіки. Основні завдання державної політики щодо підвищення ефективності ресурсного потенціалу. Міжнародні приклади оцінки та розвитку економічного потенціалу.

Тема 5. Аналіз інституціональних чинників розвитку національної економіки

Роль інституцій у забезпеченні ефективного функціонування економіки. Основні види інститутів: ринкові, державні, соціальні, та їх вплив на стабільність економічної системи. Об'єкти та суб'єкти інституційного регулювання. Вплив інституцій на економічну стабільність, розвиток підприємництва та інвестиційний клімат. Основні завдання вдосконалення інституційної бази національної економіки. Міжнародні моделі інституційного розвитку.

Тема 6. Функціонування структури національного ринку

Національний ринок як система взаємопов'язаних сегментів: товарного, фінансового, трудового та інноваційного. Механізми регулювання попиту і пропозиції, ціноутворення та конкурентних відносин. Роль держави у підтримці стабільності ринку та створенні сприятливих умов для розвитку підприємництва. Завдання щодо забезпечення ефективності ринкових процесів, адаптації структури ринку до змін економічного середовища та інтеграції у світову економіку.

Тема 7. Державність та державне управління економікою

Сутність державності та її вплив на організацію національної економіки. Функції держави у макроекономічному управлінні: фіскальна й соціальна політики, монетарне регулювання та державні програми стимулювання виробництва. Організаційні структури державного управління економікою, взаємодія з підприємствами та громадянами. Бюджет, податкова система, державні інвестиції та субсидії. Механізми забезпечення стабільності, регулювання цін і соціальної підтримки населення. Роль державного управління у створенні сприятливого інвестиційного та підприємницького середовища.

Тема 8. Програмування та прогнозування національної економіки

Програмування національної економіки як процес визначення стратегічних цілей розвитку, розробки планів економічного зростання та заходів координації секторів господарства. Прогнозування макроекономічних показників: ВВП, рівня інфляції, безробіття, інвестиційної активності та промислового виробництва. Використання економіко-математичних моделей для оцінки наслідків політичних рішень та зовнішніх економічних шоків. Планування інвестицій, державних програм і фінансових ресурсів для забезпечення стабільності та сталого розвитку. Взаємозв'язок прогнозування з аналізом економічних тенденцій та міжнародними економічними процесами.

Тема 9. Демократія, економічна свобода та економічний порядок

Демократія як основа функціонування політичної та економічної системи, забезпечення участі громадян в ухваленні економічних рішень. Економічна свобода: приватна власність, підприємницька діяльність, вільний ринок товарів і послуг. Економічний порядок через правові рамки, захист прав власників, регу-

лювання конкуренції та запобігання монополізації. Баланс між державним регулюванням та ринковими механізмами, контроль за податками, регулюванням цін та соціальною підтримкою населення. Роль демократії у забезпеченні прозорості економічних процесів та стимулюванні інноваційного розвитку.

Тема 10. Інституціонально-економічні форми інтеграції України у світове господарство

Сутність економічної інтеграції як ефективного інструменту підвищення конкурентоспроможності національної економіки. Форми інтеграції: членство у міжнародних організаціях, участь у регіональних економічних союзах, участь у глобальних ланцюгах доданої вартості. Механізми залучення прямих іноземних інвестицій та розвитку експорту. Вплив міжнародних стандартів та угод на промисловість, аграрний сектор та фінансовий ринок. Взаємозалежність національної економіки з економіками партнерів. Адаптація виробничих та інституційних структур до глобальних економічних тенденцій.

Тема 11. Структурна перебудова національної економіки

Трансформація галузевої структури економіки. Перерозподіл виробничих ресурсів між промисловістю, сільським господарством та сферою послуг відповідно до сучасних економічних пріоритетів. Модернізація промислових підприємств, впровадження нових технологій та автоматизації виробництва. Оптимізація трудових ресурсів через перекваліфікацію, розвиток кваліфікацій та мобільність робочої сили. Державні програми підтримки стратегічних галузей, стимулювання інновацій та залучення інвестицій. Розвиток регіональної інфраструктури та стимулювання економічної активності у депресивних районах. Підвищення продуктивності праці, створення нових робочих місць та адаптація економіки до глобальних економічних тенденцій.

Тема 12. Політика економічного зростання національної економіки

Основні фактори економічного зростання: інвестиції, розвиток виробничих потужностей та модернізація технологій. Використання державної політики стимулювання інноваційної діяльності та науково-технічного прогресу. Розвиток малого та середнього бізнесу, підтримка експорту та залучення прямих іноземних інвестицій. Контроль макроекономічних показників: інфляція, безробіття, валютний курс та платіжний баланс. Підвищення продуктивності праці та ефективності використання ресурсів. Вплив економічного зростання на рівень життя населення, розвиток ринку праці та конкурентоспроможність країни у світовій економіці. Стратегії сталого розвитку та узгодження короткострокових і довгострокових економічних цілей.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

1. Дайте визначення поняття економічна система та сформулюйте основні ознаки її цілісності.
2. У чому полягає різниця між ліберальною ринковою моделлю та регульованою ринковою економікою?
3. Які загальні ознаки національної економіки? Сформулюйте у чому єдність загального, особливого та одиничного у формуванні національної моделі економіки?
4. Охарактеризуйте класифікацію економічних ресурсів та їх роль у процесі економічної діяльності.
5. Розкрийте зміст і послідовність стадій економічного циклу.
6. Поясніть відмінність між поняттями «макроекономіка» та «національна економіка».
7. Як класична та неокласична школи економічної думки пояснюють роль факторів виробництва?
8. Назвіть основні економічні інститути в сучасній економіці України.
9. Які основні функції виконують базисні економічні інститути у національній економіці?
10. Розкрийте роль факторів виробництва у формуванні продуктивних сил.
11. Вкажіть причини відмінностей господарського механізму національних економік.
12. Наведіть приклади міжнародних моделей організації економічних інститутів.
13. Назвіть основні індикатори рівня і якості життя.
14. У чому полягає сутність суспільного добробуту та його значення для національної економіки?
15. Які інструменти державної політики спрямовані на стабільний розвиток населення?
16. Як держава реалізує свої завдання щодо підтримки стабільності доходів та соціальних гарантій?
17. Соціальна допомога в системі соціального захисту населення України: структура, функції, фінансування.
18. Поясніть, як досягається баланс між економічною ефективністю та соціальною справедливістю.
19. У чому полягає сутність економічного потенціалу національної економіки та яка його структура?
20. Охарактеризуйте складові економічного потенціалу.
21. Які показники застосовуються для оцінювання рівня економічного потенціалу?

22. Що таке національне багатство суспільства? Чим воно відрізняється від національного доходу?
23. Назвіть основні види та показники соціальної та економічної ефективності національної економіки.
24. Сформулюйте основні завдання державної політики щодо підвищення ефективності ресурсного потенціалу України.
25. Розкрийте роль інституцій у забезпеченні ефективного функціонування економіки.
26. Що таке підприємницьке середовище? Розкрийте співвідношення підприємницького, ринкового та конкурентного середовища.
27. Яким чином інститути впливають на інвестиційний клімат та розвиток підприємництва?
28. Зазначте головні напрями і заходи державної підтримки малого бізнесу.
29. Що є ознаками завершеності перехідної економіки?
30. Назвіть основні завдання вдосконалення інституційної бази національної економіки України.
31. Які основні сегменти формують національний ринок як систему?
32. Чим зумовлений високий рівень монополізації перехідної національної економіки?
33. Розкрийте механізми регулювання ціноутворення та конкурентних відносин.
34. Проаналізуйте складові ринкової інфраструктури.
35. За допомогою яких показників можна розрахувати кількісні показники рівня розвитку конкуренції?
36. Роль держави у забезпеченні стабільності ринку та створенні сприятливих умов для підприємництва.
37. Основні підстави та цілі втручання держави у функціонування ринкової економічної системи.
38. Наведіть ключові функції держави в національній економіці.
39. Дайте характеристику методів та інструментів державного регулювання.
40. Як фіскальна та монетарна політики взаємодіють у регулюванні національної економіки?
41. Назвіть основні повноваження Верховної Ради та Кабінету Міністрів у сфері державного регулювання економіки України.
42. Опишіть механізми забезпечення стабільності та регулювання цін державою.
43. Що таке прогноз, програма? Здійсніть відповідну класифікацію.
44. Обґрунтуйте відмінність між програмуванням та прогнозуванням національної економіки.

45. Перерахуйте основні принципи та етапи макроекономічного прогнозування.
46. Зазначте якими є переваги та недоліки індикативного та директивного планування.
47. Як економіко-математичні моделі допомагають оцінити наслідки політичних рішень та зовнішніх економічних шоків?
48. Охарактеризуйте структуру та основні блоки програм.
49. У чому полягає сутність економічної свободи та демократії? Назвіть головні елементи економічної свободи.
50. Яка роль правових рамок у забезпеченні економічного порядку?
51. Проаналізуйте, як досягається баланс між державним регулюванням та ринковими механізмами?
52. Як демократія сприяє прозорості економічних процесів та стимулюванню інноваційного розвитку?
53. Чим відрізняється закрита економіка від відкритої?
54. Окресліть цілі та пріоритетні напрями зовнішньоекономічної політики держави.
55. Перерахуйте виграші та програші національної економіки від участі в міжнародній інтеграції.
56. Яке місце займає Україна у світовій економіці початку XXI століття?
57. Назвіть основні форми інтеграції України у світове господарство.
58. Опишіть механізми залучення прямих іноземних інвестицій та розвитку експорту.
59. Перелічіть квадранти міжгалузевого балансу та розкрийте їх економічний зміст.
60. Розкрийте роль держави в регулюванні структурних зрушень в економіці України.
61. Вкажіть основні чинники вибору пріоритетних галузей національної економіки.
62. Як саме має відбуватися перерозподіл виробничих ресурсів між промисловістю, сільським господарством та сферою послуг?
63. Роль модернізації промислових підприємств та автоматизації виробництва у структурній перебудові.
64. Як здійснюється оптимізація трудових ресурсів через перекваліфікацію?
65. Що означає поняття «сталий розвиток»? Наведіть ключові ознаки сталого розвитку.
66. Назвіть та охарактеризуйте основні фактори економічного зростання.
67. Як державна політика може стимулювати інноваційну діяльність та науково-технічний прогрес?

68. Що таке стратегія розвитку національної економіки? Якою вона є в Україні?

69. Наскільки ефективність контролю макроекономічних показників визначає рівень конкурентоспроможності держави?

70. Поясніть, як досягається узгодження короткострокових і довгострокових економічних цілей у стратегіях сталого розвитку.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Секторальна структура національної економіки: світові тенденції та українські реалії.
2. Співвідношення і взаємодія типів економічних систем у глобальному економічному просторі.
3. Представники вітчизняної економічної думки про національну економіку.
4. Роль та значення інформаційних ресурсів у сучасній структурі національної економіки.
5. Підприємницька діяльність як ключовий чинник виробництва в умовах інноваційної економіки.
6. Структура власності як фактор інституційної модернізації національної економіки України.
7. Порівняльний аналіз міжнародних моделей організації економічних інститутів.
8. Вплив інституцій на стабільність та ефективність економічної системи.
9. Індекс людського розвитку: Україна в міжнародних порівняннях.
10. Бідність в Україні: чинники формування, тенденції розвитку та напрями подолання.
11. Проблема відповідності цілей економічної та соціальної політики в національній економіці.
12. Теоретичні підходи до оцінки суспільного добробуту.
13. Структурні компоненти та динаміка національного багатства України.
14. Людський капітал як стратегічний ресурс національної економіки України.
15. Інновації та креативна економіка як резерви зростання національного потенціалу.
16. Економічний потенціал України порівняно з іншими країнами Східної Європи.
17. Малий, середній та великий бізнес в Україні: характерні риси та особливості взаємодії.
18. Еволюція ринку праці: від радянської спадщини до сучасних викликів.
19. Аналіз Індексу економічної свободи як показника інституційного розвитку України.
20. Корупція як бар'єр або стимул? Парадокси інституціонального розвитку.
21. Антимонопольна політика в Україні та країнах із ринковою економікою: порівняльний аналіз.
22. Реформування сектору природних монополій: світовий досвід та вітчизняна практика.
23. Зовнішня торгівля як двигун внутрішньої ринкової трансформації.

24. Нові тренди фінансового ринку: криптовалюти, блокчейн та економіка майбутнього.
25. Еволюція теоретичних поглядів на роль держави.
26. Державне управління в кризові часи: уроки для України.
27. Недосконалості системи державного регулювання та їх вплив на економіку України.
28. Аналіз податкової системи України як інструменту фіскальної політики.
29. Макроекономічне прогнозування як інструмент державного регулювання економіки: порівняння національного та світового досвіду.
30. Сценарне прогнозування економічного розвитку України.
31. Вплив глобальних економічних криз на точність прогнозів національної економіки.
32. Зовнішні і внутрішні припущення прогнозу економічного і соціального розвитку України на поточний рік.
33. Застосування економіко-математичних моделей у прогнозуванні інвестиційної активності.
34. Економічна стабільність та верховенство права як основа економічного порядку.
35. Захист прав власників як ключова умова економічного порядку.
36. Політичні інститути та їх вплив на бізнес-клімат країни.
37. Економічний вимір індексування демократії.
38. Вигоди та загрози глобалізації для України.
39. Міжнародна торгівля як двигун модернізації української економіки.
40. Глобальні економічні альянси та їх роль для розвитку української економіки.
41. Аналіз Угоди про асоціацію між Україною та ЄС як форми регіональної інтеграції.
42. Енергозатратність української економіки.
43. Диверсифікація економіки України: стан та перспективи.
44. Вплив інновацій та цифровізації на трансформацію національної економіки.
45. Структурна перебудова економіки України у контексті європейської інтеграції.
46. Експортна політика як ключ до швидкого економічного зростання.
47. Цілі економічного розвитку України (аналіз урядових програм).
48. Стратегії сталого розвитку та їх інтеграція у національну економічну політику.
49. Інновації та технології як драйвери економічного розвитку.
50. Проблеми та перспективи реалізації стратегії економічного зростання України.

ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ

1. Створіть інфографіку «Складові національної економіки України» з описом взаємозв'язків між секторами.
2. Побудуйте схему взаємозв'язку між поняттями «економічна діяльність», «економічні процеси» та «стадії економічного циклу».
3. Проведіть порівняльний аналіз національної економіки України та однієї країни ЄС: визначте подібності та відмінності.
4. Розробіть інтерактивну «економічну карту» України з відображенням ключових секторів, ресурсів і їх ролі у ВВП.
5. Проведіть дослідження: як макроекономічні показники (ВВП, інфляція, безробіття) впливають на розвиток національної економіки.
6. Складіть порівняльну таблицю основних економічних теорій (класична, кейнсіанська, неокласична) та оцініть їх актуальність для України.
7. Проведіть кейс-дослідження: як інститути (банки, уряд, регуляторні органи) впливають на розвиток конкретної галузі.
8. Напишіть есе на тему «Вплив базисних інститутів на ефективність національної економіки» з використанням міжнародного досвіду.
9. Проведіть мінідослідження: які чинники стримують чи стимулюють розвиток української економіки у XXI столітті.
10. Проаналізуйте різні моделі суспільного добробуту (скандинавська, соціально-ринкова, ліберальна) та оцініть можливість їх адаптації в Україні.
11. Напишіть есе «Соціальна економіка та суспільний добробут: баланс між ринковою свободою і соціальною справедливістю».
12. Проведіть дослідження впливу соціальної політики на економічне зростання в Україні та запропонуйте практичні заходи для підвищення ефективності.
13. Розробіть інтерактивну модель «Соціально-ринкова економіка України: реалії та потенціал», використовуючи дані про зайнятість, доходи та соціальні програми.
14. Підготуйте презентацію «Теорія суспільного добробуту у глобальному контексті: уроки для України», порівнюючи міжнародні практики та український досвід.
15. Складіть інтерактивну карту регіонального економічного потенціалу України, використовуючи дані державної статистики та міжнародних рейтингів. Проаналізуйте сильні та слабкі сторони кожного регіону.
16. Проведіть порівняльний аналіз людського капіталу України та сусідніх країн. Визначте, які сфери потребують стратегічного розвитку для підвищення конкурентоспроможності.
17. Розробіть «портрет економічного потенціалу» України у форматі інфографіки, враховуючи природні, фінансові та інноваційні ресурси.

18. Дослідіть, які інноваційні сектори економіки можуть стати драйверами національного потенціалу протягом наступних 10 років.

19. Складіть рейтинг інституційних бар'єрів для бізнесу в Україні та запропонуйте шляхи їх подолання.

20. Проведіть дослідження конкретного інституційного бар'єра (наприклад, корупції або нестабільного законодавства) та складіть план його подолання, опираючись на міжнародні практики.

21. Створіть презентацію «Вплив інституцій на економічну свободу: Україна проти країн ЄС», використовуючи індекси Doing Business та Global Competitiveness.

22. Порівняйте інституційні моделі кількох країн і визначте уроки для української економіки.

23. Створіть візуальну «модель» структури національного ринку України з виділенням ключових секторів та їх взаємозв'язків.

24. Порівняйте український ринок фінансових послуг із західноєвропейським і зробіть висновки щодо його потенціалу для інвестицій.

25. Дослідіть роль стартапів у формуванні нових ринкових ніш в Україні.

26. Розробіть прогноз розвитку одного сегменту ринку на 5 років з урахуванням сучасних трендів.

27. Проведіть аналіз бюджетної політики України за останні 3 роки і визначте її вплив на макроекономічну стабільність.

28. Створіть схему «Держава як економічний гравець» з описом ролі державних інститутів у різних секторах економіки.

29. Напишіть есе на тему «Держава і приватний сектор: партнерство чи конкуренція?» із прикладами української практики.

30. Розробіть сценарій кризового управління економікою: які дії держави допоможуть стабілізувати ситуацію.

31. Дослідіть різні методи прогнозування (економетричні моделі, сценарне планування, AI-моделі) і оцініть їх застосовність до України.

32. Розробіть короткостроковий прогноз розвитку певного сектору економіки з обґрунтуванням методології.

33. Проведіть аналіз минулих прогнозів української економіки та визначте причини їх точності або неточності.

34. Складіть структуру Стратегії розвитку національної економіки України (на основі принципів програмування).

35. Обґрунтуйте, чи є приватна власність абсолютною в умовах економічного порядку.

36. Проаналізуйте взаємозв'язок між рівнем демократії та економічною свободою на прикладі України та 2–3 інших країн.

37. Створіть кейс-дослідження, як зміни політичних інститутів впливали на бізнес-клімат у певному регіоні.

38. Напишіть есе «Чи може демократія забезпечити економічний порядок?» із прикладами з історії та сучасності.

39. Підготуйте аналітичний звіт «Україна та ЄС: вигоди та ризики інтеграції».

40. Дослідіть вплив глобальних фінансових ринків на економіку України та запропонуйте стратегію адаптації.

41. Розробіть рекомендації щодо покращення позицій України у світовій економічній системі на наступні 10 років.

42. Складіть дорожню карту для України щодо залучення прямих іноземних інвестицій (ПІІ).

43. Чи здатна політика прискореної амортизації змінити галузеві пріоритети економіки? Обґрунтуйте відповідь конкретними фактами.

44. Створіть інтерактивну презентацію на тему «Цифровізація як драйвер змін в економічній структурі України».

45. Проаналізуйте структурні зміни в українській економіці за останні 10 років.

46. Розробіть план заходів для оптимізації трудових ресурсів у депресивному регіоні України.

47. На підставі даних Держкомстату проаналізуйте економічну динаміку країни за останні 10 років.

48. Які практичні кроки слід зробити Україні для забезпечення інноваційного та високотехнологічного розвитку? Сформуйте власну стратегію на 3–5 років із використанням міжнародного досвіду.

49. Підготуйте порівняльне дослідження економічної політики України та інших країн із високим темпом зростання.

50. Чому досягнення стабільного рівня цін належить до основних цілей розвитку національної економіки і як це впливає на економічну діяльність – наведіть конкретні приклади або підкріпіть статистичними даними.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Зовнішні чинники формування державних утворень це:

а) географічна ізольованість, рівень розвитку сусідніх країн, послаблення домінуючої ролі країни-метрополії, геополітичний компроміс країн-переможців у великих війнах;

б) етнічна самобутність та неповторність, природна заданість, природне середовище, неповторна мова, культура, історія, національні традиції;

в) це формування елементів і складних підсистем господарської системи та взаємозв'язків між ними у кожному конкретному суспільстві;

г) сукупність економічних об'єктів (галузей, територій, населення, підприємств та ресурсів), взаємопов'язаних і взаємодіючих між собою у сфері виробництва, обміну, розподілу та споживання, які зумовлені особливостями економічного розвитку, спільністю території і стійкою історичною єдністю.

2. Внутрішні чинники – це:

а) географічна ізольованість, рівень розвитку сусідніх країн, послаблення домінуючої ролі країни-метрополії, геополітичний компроміс країн-переможців у великих війнах;

б) етнічна самобутність та неповторність, природна заданість, природне середовище, неповторна мова, культура, історія, національні традиції;

в) це формування елементів і складних підсистем господарської системи та взаємозв'язків між ними у кожному конкретному суспільстві;

г) сукупність економічних об'єктів (галузей, територій, населення, підприємств та ресурсів), взаємопов'язаних і взаємодіючих між собою у сфері виробництва, обміну, розподілу та споживання, які зумовлені особливостями економічного розвитку, спільністю території і стійкою історичною єдністю.

3. Основним принципом ринкової економіки є:

а) об'єктивність;

б) раціоналізм;

в) транспарентність;

г) конкурентоспроможність.

4. Людині надав другорядної ролі такий принцип:

а) час – це золото;

б) любиш кататися, люби і санки возити;

в) час – безцінний;

г) час – це гроші.

5. Розрізняють __ типів перехідної економіки:

а) 3;

б) 4;

в) 5;

г) 6.

6. Керована державою перехідна економіка з високими сталими темпами економічного зростання, характерна для:

а) Китаю;

б) Німеччини (ФРН; НДР);

в) Естонії, Польщі, Угорщини, Чехії;

г) України та Киргизії.

7. Короткострокові падіння виробництва (3–5 років) та тривалість досягнення докризового рівня (5–8 років), які не супроводжуються незворотними якісними змінами в технологічній, організаційно-економічній і кваліфікаційній сферах, характерні для:

а) Китаю;

б) Німеччини (ФРН; НДР);

в) Естонії, Польщі, Угорщини, Чехії;

г) України та Киргизії.

8. Модель економічної трансформації, що передбачає поглинання відсталого адміністративно-командної економіки високорозвиненою капіталістичною економікою, яка характеризується колосальними фінансовими вливаннями на адаптацію регіонів та уповільненням середньорічних темпів зростання ВВП поглинаючої сторони в наступні роки, характерна для:

а) Німеччини (ФРН; НДР);

б) Китаю;

в) Естонії, Польщі, Угорщини, Чехії;

г) України та Киргизії.

9. Перехідна економіка глибоко депресивного типу з тривалістю падіння 7–9 років та досягненням докризового рівня за 25–30 років, що супроводжуються незворотними якісними змінами в технологічній, організаційно-економічній і кваліфікаційній сферах, характерна для:

а) Туреччини;

б) Німеччини (ФРН; НДР);

в) Естонії, Польщі, Угорщини, Чехії;

г) України та Киргизії.

10. Заміна командно-адміністративної економіки України на ринкову розпочалась:

а) наприкінці 80-х – початку 90-х рр. ХХ ст.;

б) наприкінці 70-х – початку 80-х рр. ХХ ст.;

в) у середині 90-х років ХХ ст.;

г) у 50-х – 60-х роках ХХ ст.

11. До основних завдань держави у галузі економіки НЕ належить:

- а) інтенсифікація процесів приватизації, особливо в аграрному секторі;
- б) зміцнення інституційних структур;
- в) стабілізація національної валюти;
- г) розподілення між кланами найбільш прибуткових секторів економіки.

12. Україна стала незалежною у:

- а) 1991 р.;
- б) 1996 р.;
- в) 1995 р.;
- г) 1990 р.

13. Українська наукова школа фізичної економії була започаткована:

- а) Грушевським;
- б) Вернадським;
- в) Котляревським;
- г) Подолинським.

14. Виступав за ліквідацію кріпосного права та індустріалізацію:

- а) Т. Мальтус;
- б) Д. Рікардо;
- в) Ж. Б. Сей;
- г) І. Вернадський.

15. Вперше визначення національної економіки як сукупності окремих індивідуальних господарств, діяльність кожного з яких приносить користь не лише для себе, але й для суспільства, запропонував:

- а) А. Сміт;
- б) Д. Рікардо;
- в) Ж. Б. Сей;
- г) І. Вернадський.

16. Викривачем недоліків економічної системи початку і середини XIX ст. виступав:

- а) А. Сміт;
- б) Д. Рікардо;
- в) Ж. Б. Сей;
- г) А. де Сен-Сімон.

17. Абстрактну модель економічної системи XIX ст. створив:

- а) І. Франко;
- б) К. Маркс;
- в) М. Зібер;
- г) Ю. Бачинський.

18. Автор всесвітньовідомої книги «Загальна теорія зайнятості, відсотків і грошей»:

- а) К. Маркс;
- б) І. Франко;
- в) Дж. М. Кейнс;
- г) М. Туган-Барановський.

19. Всесвітньовідома книга «Загальна теорія зайнятості, відсотків і грошей» була написана у:

- а) 1926 р.;
- б) 1946 р.;
- в) 1936 р.;
- г) 1950 р.

20. Концепція неокласичного синтезу обґрунтована:

- а) П. Самуельсоном;
- б) Дж. М. Кейнсом;
- в) К. Маркс;
- г) І. Франко.

21. Теорія «народного капіталізму» з'явилася у:

- а) 1920–1930 рр.;
- б) 1960–1970 рр.;
- в) 1980–1990 рр.;
- г) 1945–1955 рр.

22. Основними суб'єктами інтересів, що формуються у процесі економічних відносин, є:

- а) людина, суб'єкт господарської діяльності, держава та суспільство;
- б) мікро та макроекономічні показники розвитку держави;
- в) людина як суб'єкт підприємницької діяльності;
- г) немає правильної відповіді.

23. Автором думки про те, що потрібно надати можливість кожній людині досягати в економічній діяльності свого інтересу, є:

- а) А. Сміт;
- б) Д. Рікардо;
- в) Ж. Б. Сей;
- г) А. де Сен-Сімон.

24. У системі економічних зв'язків початковою ланкою є:

- а) держава;
- б) людина;
- в) підприємництво;
- г) суспільство.

25. Інституціональні підсистеми національної економіки діляться на:

- а) підсистеми першого, другого та третього порядку;
- б) підсистеми першого та четвертого порядку;
- в) підсистеми першого і другого порядку;
- г) немає правильної відповіді.

26. Мезорівень – це:

- а) підсистема першого порядку;
- б) підсистема другого порядку;
- в) підсистема третього порядку;
- г) немає правильної відповіді.

27. Макрорівень національної економіки це:

- а) підсистема першого порядку;
- б) підсистема другого порядку;
- в) підсистема третього порядку;
- г) немає правильної відповіді.

28. Інститут правових норм держави – це:

- а) формування програм освітнього і наукового забезпечення підготовки фахівців;
- б) законодавча, правоохоронна, господарська, судова влада;
- в) формування юридичних норм та нормативів;
- г) недопущення абсолютної чи надмірної монополії і створення умов для розвитку конкуренції.

29. Основоположники класичної політичної економії:

- а) А. Сміт та Д. Рікардо;
- б) К. Маркс;
- в) В. Парето;
- г) Дж. Роулз.

30. Населення та його роль в розвитку ринкової економіки ґрунтовно досліджував представник неокласичної економічної теорії:

- а) Г. Седжвік;
- б) В. Парето;
- в) Дж. Роулз;
- г) А. Пігу.

31. Утилітаристське спрямування концепції має таке визначення:

- а) визначає рівень суспільного добробуту як суму індивідуальних функцій корисності членів суспільства;
- б) характеризує добробут як суму зважених корисностей;
- в) передбачає перерозподіл частини доходів від більш продуктивних економічних суб'єктів на користь найбільш вразливих;

г) вимагає рівномірного розподілу, за якого всі блага поділені порівну між усіма індивідами.

32. Ліберальне спрямування концепції має таке визначення:

а) визначає рівень суспільного добробуту як суму індивідуальних функцій корисності членів суспільства;

б) характеризує добробут як суму зважених корисностей;

в) передбачає перерозподіл частини доходів від більш продуктивних економічних суб'єктів на користь найбільш вразливих;

г) вимагає рівномірного розподілу, за якого всі блага поділені порівну між усіма індивідами.

33. Мінімаксне спрямування концепції має таке визначення:

а) визначає рівень суспільного добробуту як суму індивідуальних функцій корисності членів суспільства;

б) характеризує добробут як суму зважених корисностей;

в) передбачає перерозподіл частини доходів від більш продуктивних економічних суб'єктів на користь найбільш вразливих;

г) вимагає рівномірного розподілу, за якого всі блага поділені порівну між усіма індивідами.

34. Елітарне спрямування концепції має таке визначення:

а) визначає рівень суспільного добробуту як суму індивідуальних функцій корисності членів суспільства;

б) характеризує добробут як суму зважених корисностей;

в) передбачає перерозподіл частини доходів від більш продуктивних економічних суб'єктів на користь найбільш вразливих;

г) вимагає рівномірного розподілу, за якого всі блага поділені порівну між усіма індивідами.

35. Рівень життя – це:

а) комплексна соціально-економічна категорія, яка відображає рівень розвитку фізичних, духовних і соціальних потреб, ступінь їх задоволення та умови в суспільстві для розвитку і задоволення цих потреб;

б) вартісна оцінка об'єму і структури споживання матеріальних і духовних благ та послуг, які необхідні для життя людини;

в) мінімум матеріальних і духовних благ та послуг, який необхідний для нормального проживання населення і робочої сили;

г) синтетичний комплексний показник, що відображає різні сторони життя людини.

36. Якість життя – це:

а) комплексна соціально-економічна категорія, яка відображає рівень розвитку фізичних, духовних і соціальних потреб, ступінь їх задоволення та умови в суспільстві для розвитку і задоволення цих потреб;

б) вартісна оцінка об'єму і структури споживання матеріальних і духовних благ та послуг, які необхідні для життя людини;

в) мінімум матеріальних і духовних благ та послуг, який необхідний для нормального проживання населення і робочої сили;

г) синтетичний комплексний показник, що відображає різні сторони життя людини.

37. Мінімальний «споживчий кошик» – це:

а) комплексна соціально-економічна категорія, яка відображає рівень розвитку фізичних, духовних і соціальних потреб, ступінь їх задоволення та умови в суспільстві для розвитку і задоволення цих потреб;

б) вартісна оцінка об'єму і структури споживання матеріальних і духовних благ та послуг, які необхідні для життя людини;

в) мінімум матеріальних і духовних благ та послуг, який необхідний для нормального проживання населення і робочої сили;

г) синтетичний комплексний показник, що відображає різні сторони життя людини.

38. Споживчий бюджет – це:

а) комплексна соціально-економічна категорія, яка відображає рівень розвитку фізичних, духовних і соціальних потреб, ступінь їх задоволення та умови в суспільстві для розвитку і задоволення цих потреб;

б) вартісна оцінка об'єму і структури споживання матеріальних і духовних благ та послуг, які необхідні для життя людини;

в) мінімум матеріальних і духовних благ та послуг, який необхідний для нормального проживання населення і робочої сили;

г) синтетичний комплексний показник, що відображає різні сторони життя людини.

39. Державне регулювання доходів – це:

а) вирівнювання доходів, суть полягає в перерозподілі доходів через державний бюджет шляхом диференційованого оподаткування різних груп отримувачів доходів і соціальних виплат;

б) це система заходів і норм законодавчого, виконавчого та контролюючого характеру, які здійснюють повноважні державні органи і суспільні організації з метою стабілізації доходів та їх зростання залежно від соціально-економічних умов розвитку суспільства;

в) ліквідація диспропорцій, які пов'язані з неоднаковою продуктивністю факторів виробництва (землі, капіталу, праці, підприємницької діяльності);

г) немає правильної відповіді.

40. Закон «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» було ухвалено у:

- а) 2001 р.;
- б) 1999 р.;
- в) 1997 р.;
- г) 2000 р.

41. До основних напрямів соціальної політики в Україні не належить:

- а) соціальне страхування;
- б) соціальний захист зайнятих;
- в) житлова політика;
- г) політика комунальних господарств.

42. Соціальні заходи на ринку праці передбачають:

а) надання допомоги робітникам, які орендують житло, або ж пропонування альтернативного варіанту – заохочення державою щодо самостійного житлового будівництва;

б) корегування правових норм, які стосуються використання в країні іноземної робочої сили різними шляхами;

в) регулююче втручання у тих випадках, коли ступінь професійної підготовки робітника невисокий і його позиції в протистоянні з роботодавцем слабкі;

г) звернення уваги на нерівність сторін на ринку праці. Дії держави в цій сфері повинні бути націлені на фінансову підтримку робітників у випадку нанесення шкоди здоров'ю останніх або в інших випадках.

43. Останні зміни до закону «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» були внесені:

- а) 16.04.2016 р.;
- б) 17.09.2017 р.;
- в) 15.03.2012 р.;
- г) 25.08.1995 р.

44. Економічний потенціал країни – це:

а) здатність економіки здійснювати виробничо-економічну діяльність, випускати продукцію, товари, послуги, задовольняти суспільні потреби, забезпечувати розвиток виробництва і споживання;

б) природні багатства національної економіки, залучені в господарський обіг, а також доступні для освоєння за певних технологій і соціально-економічних відносин;

в) визначається чисельністю активного працездатного населення та його освітнім і професійно-кваліфікаційним рівнем;

г) досягнення прикладної та фундаментальної науки, дослідно-експериментальна база, нові технології, науково-технічні кадри високої кваліфікації.

45. За видами економічних ресурсів розрізняють:

а) фінансово-інвестиційний, соціальний, промисловий, аграрний, інших галузей господарського комплексу;

- б) природно-ресурсний, трудовий, виробничий та науково-технічний;
- в) внутрішньо- та зовнішньоекономічний;
- г) правильна відповідь відсутня.

46. За сферою діяльності розрізняють:

- а) фінансово-інвестиційний, соціальний, промисловий, аграрний, інших галузей господарського комплексу;
- б) природно-ресурсний, трудовий, виробничий та науково-технічний;
- в) внутрішньо- та зовнішньоекономічний;
- г) правильна відповідь відсутня.

47. За напрямом використання розрізняють такий потенціал:

- а) фінансово-інвестиційний, соціальний, промисловий, аграрний, інших галузей господарського комплексу;
- б) природно-ресурсний, трудовий, виробничий та науково-технічний;
- в) внутрішньо- та зовнішньоекономічний;
- г) правильна відповідь відсутня.

48. Здатність виробляти продукцію, конкурентоспроможну на світових ринках, експортувати її за світовими цінами – це визначення:

- а) науково-технічного потенціалу;
- б) виробничого потенціалу;
- в) експортного потенціалу;
- г) трудового потенціалу.

49. Сукупність засобів виробництва та технологій їх використання в економічній діяльності – це визначення:

- а) науково-технічного потенціалу;
- б) виробничого потенціалу;
- в) експортного потенціалу;
- г) трудового потенціалу.

50. Дайте визначення трудового потенціалу:

- а) сукупність засобів виробництва та технологій їх використання в економічній діяльності;
- б) здатність виробляти продукцію, конкурентоспроможну на світових ринках, експортувати її за світовими цінами;
- в) досягнення прикладної та фундаментальної науки, дослідно-експериментальна база, нові технології, науково-технічні кадри високої кваліфікації;
- г) визначається чисельністю активного працездатного населення та його освітнім і професійно-кваліфікаційним рівнем.

51. Дайте визначення науково-технічного потенціалу:

- а) сукупність засобів виробництва та технологій їх використання в економічній діяльності;

б) здатність виробляти продукцію, конкурентоспроможну на світових ринках, експортувати її за світовими цінами;

в) досягнення прикладної та фундаментальної науки, дослідно-експериментальна база, нові технології, науково-технічні кадри високої кваліфікації;

г) визначається чисельністю активного працездатного населення та його освітнім і професійно-кваліфікаційним рівнем.

52. Цільова ефективність – це:

а) якісна характеристика суспільного виробництва з позиції рівня розвитку і ступеня задоволення потреб суспільства;

б) раціональність використання наявних ресурсів через ефективну організацію суспільного виробництва та комбінацію його факторів;

в) ВВП на душу населення, рівень та якість життя, рівень споживання окремих товарів на душу населення;

г) правильна відповідь відсутня.

53. Ресурсна ефективність – це:

а) якісна характеристика суспільного виробництва з позиції рівня розвитку і ступеня задоволення потреб суспільства;

б) раціональність використання наявних ресурсів через ефективну організацію суспільного виробництва та комбінацію його факторів;

в) ВВП на душу населення, рівень та якість життя, рівень споживання окремих товарів на душу населення;

г) правильна відповідь відсутня.

54. Для кількісної оцінки ефективності використання економічного потенціалу суспільства затверджується система показників із:

а) двох підсистем;

б) трьох підсистем;

в) чотирьох підсистем;

г) шести підсистем.

55. Природні ресурси:

а) мають споживчу вартість і є матеріальною базою виробництва;

б) не мають споживчої вартості і є матеріальною базою виробництва;

в) мають споживчу вартість і не є матеріальною базою виробництва;

г) природні ресурси не мають споживчої вартості, але є матеріальною базою виробництва.

56. Із загального обсягу природно-ресурсного потенціалу України земельні ресурси становлять:

а) 48,6 %;

б) 28,8 %;

в) 13,1 %;

г) 9,5 %.

57. Кількісно-трудоий потенціал:

а) характеризується показниками якості працездатного населення, трудових ресурсів або робочої сили;

б) визначається демографічними чинниками (природним приростом, станом здоров'я, міграційними процесами та ін.), потребами суспільного виробництва в робочій силі і, відповідно, можливостями задоволення потреб працездатного населення в робочих місцях;

в) правильна відповідь а і б;

г) правильна відповідь відсутня.

58. У перспективі очікується _____ приросту трудових ресурсів.

а) збільшення;

б) відсутність;

в) зменшення;

г) приріст залишиться аналогічним до попереднього періоду.

59. Створення відповідного інституційного середовища необхідне для:

а) становлення і розвитку національної економіки;

б) забезпечення конкурентоздатності продукції;

в) підвищення рівня життя людей;

г) ліквідації інфляції.

60. Головна роль у створенні інституційного середовища належить:

а) суспільству;

б) регіонам;

в) громадським утворенням;

г) державі.

61. За функціональним призначенням закони можна розподілити на:

а) закони, що регулюють відносини приватизації у сфері ринкових послуг, виробничі відносини та у соціальній сфері;

б) закони, що регулюють відносини приватизації у сфері ринкових послуг;

в) закони, що регулюють виробничі відносини та у соціальній сфері;

г) закони, що регулюють відносини між державою та громадянами.

62. Органом законодавчої влади є:

а) Кабінет Міністрів та Верховна Рада України;

б) Президент України;

в) Кабінет Міністрів України;

г) Верховна Рада України.

63. Інститут власності складається з:

а) приватної та державної власності;

б) приватної та недержавної власності;

в) державної, колективної та приватної власності;

г) державної та колективної власності.

64. Інституціональні зміни класифікуються за:

- а) проміжком часу, факторами, масштабом;
- б) проміжком часу, рівнем, масштабом;
- в) проміжком часу, факторами, рівнем;
- г) проміжком часу, намірами, факторами.

65. Варіанти здійснення інституціональних перетворень перехідних економік:

- а) поступовий, екстремальний, граничний, комбінований;
- б) екстремальні, граничні, комбіновані;
- в) поступовий, екстремальний, граничний;
- г) екстремальний, поступовий, комбінований.

66. Земельна реформа у країнах із перехідною економікою містить:

- а) три складові;
- б) дві складові;
- в) чотири складові;
- г) одну складову.

67. Сукупність відносин між суб'єктами господарювання щодо привласнення засобів виробництва та його результатів – це:

- а) експропріація;
- б) власність;
- в) приватизація;
- г) націоналізація.

68. Створення приватних господарств було передбачено у законодавстві України:

- а) 2001 р.;
- б) 2005 р.;
- в) 1992 р.;
- г) 2002 р.

69. З огляду на теоретичні положення неінституціональної теорії, головною умовою приватизації є її відповідність теоремі:

- а) Р. Коуза;
- б) А. Сміта;
- в) Т. Веблена;
- г) Дж. Гелбрейт.

70. Який відсоток підприємств залишається у державній формі власності в розвинутих країнах:

- а) 10–15 %;
- б) 15–20 %;
- в) 20–30 %;
- г) 5–10 %.

71. Важливим аспектом приватизації є отримання прибутків у:

- а) майбутньому;
- б) відразу;
- в) на наступний рік;
- г) через півроку.

72. Правова процедура перетворення державного підприємства на акціонерне товариство, яка передбачає поділ власності на велику кількість частин (акцій), відповідно до закону, та їх розподіл між працівниками чи продавцям населенню – це:

- а) роздержавлення;
- б) купівля;
- в) приватизація;
- г) акціонування.

73. У якому варіанті правильно описано систему інституційних чинників розвитку національної економіки:

- а) інститути права;
- б) інститути управління;
- в) інститути власності;
- г) в усіх варіантах.

74. Складові ринкової інфраструктури:

- а) інститути, інформаційні, формотворення, ментальність;
- б) інститути, інформаційні, ментальність;
- в) інформаційні, формотворення, ментальність;
- г) інститути, інформаційні, формотворення.

75. Сукупність елементів, які забезпечують і регулюють безперервне багаторівневе функціонування господарських взаємозв'язків, взаємодію суб'єктів ринкової економіки і рух товарно-грошових потоків – це:

- а) економіка;
- б) фінансова інфраструктура;
- в) інституціональне середовище;
- г) ринкова інфраструктура.

76. Містить зобов'язання продавця здійснити поставку певного товару у визначений термін, а також обов'язок покупця сплатити за товар певну суму грошей у момент підписання контракту – це:

- а) ф'ючерсний контракт;
- б) брокерська угода;
- в) форвардний контракт;
- г) онкольна угода.

77. Угоди про купівлю-продаж фінансових інструментів або товарів визначеної марки на біржі за умови оплати їх за узгодженою ціною через певний проміжок часу після укладання угоди називаються:

- а) брокерські;
- б) форвардні;
- в) ф'ючерсні;
- г) онкольні.

78. Який із перелічених елементів входить до ринку цінних паперів:

- а) фондові біржі;
- б) банки, інвестиційні і трастові фонди;
- в) товарні біржі;
- г) пенсійні фонди.

79. Який із перелічених елементів входить до ринку капіталу:

- а) банки, інвестиційні і трастові фонди;
- б) фондові біржі;
- в) пенсійні фонди;
- г) товарні біржі.

80. Слово «банк» походить від італійського:

- а) кімната;
- б) скриня;
- в) мішок;
- г) стіл.

81. Активні операції це:

- а) залучення грошей;
- б) використання ресурсів;
- в) отриманням кредитів;
- г) надання послуг.

82. Елементами ринкової інфраструктури ринку є:

- а) науково-дослідне й інформаційне забезпечення;
- б) державно-регуляторна підсистема;
- в) організаційно-технічна підсистема;
- г) усе перелічене.

83. Документ, що засвідчує передачу грошей у борг на певний термін із правом отримання щорічного фіксованого доходу та зобов'язання про повернення суми боргу у визначений час, має назву:

- а) варант;
- б) коносамент;
- в) облігація;
- г) сертифікат (деPOSITНИЙ).

84. Зараз центр біржової торгівлі знаходиться у:

- а) Японії;
- б) США;
- в) Китаї;
- г) Бельгії.

85. Посередники, які діють за власний рахунок і від власного імені та отримують винагороду у вигляді різниці між цінами купівлі і продажу – це:

- а) дилери;
- б) брокери;
- в) маклери;
- г) агенти.

86. Штатні працівники біржі, які регулюють порядок здійснення торгів – це:

- а) дилери;
- б) агенти;
- в) брокери;
- г) маклери.

87. Організаційна фінансова інфраструктура – це:

а) сукупність фінансових інституцій, які функціонують на фінансовому ринку і ринку фінансових послуг, виконуючи функції щодо переміщення та інвестування ресурсів;

б) сукупність відповідних організаційних структур, які забезпечують функціонування фінансів як в окремих секторах фінансової системи, так і поза нею;

в) сукупність елементів, які забезпечують і регулюють безперебійне багаторівневе функціонування господарських взаємозв'язків, взаємодію суб'єктів ринкової економіки і рух товарно-грошових потоків;

г) інфраструктура представлена фінансовими органами, які виконують функції оперативного управління у сфері державних фінансів, регулятивну діяльність щодо інституцій фінансового та страхового ринків і ринку фінансових послуг.

88. Банківська система України складається з:

- а) трьох рівнів;
- б) одного рівня;
- в) двох рівнів;
- г) чотирьох рівнів.

89. Державне регулювання економіки – це:

а) використання бюджетно-податкової і кредитно-фінансової систем із метою реалізації соціально-економічної політики держави;

б) планування соціально-економічного розвитку, що не носить обов'язкового характеру;

в) вплив держави на відтворювальні процеси в економіці за допомогою правових і економічних регуляторів;

г) втручання держави в економічну діяльність підприємств шляхом ухвалення законів, що обмежують їх діяльність.

90. *Форми державного регулювання економіки:*

- а) кредитно-грошова, цінова;
- б) бюджетно-податкова, політична;
- в) політична, цінова;
- г) кредитно-грошова, політична.

91. *Об'єкти державного регулювання економіки:*

- а) держава;
- б) відносини;
- в) інституціональні утворення;
- г) громадські організації.

92. *Основна, найвища ціль державного регулювання економіки – це:*

- а) досягнення максимального добробуту всього суспільства;
- б) досягнення максимального прибутку;
- в) досягнення стабільності економіки;
- г) досягнення економічного розвитку.

93. *Класифікація інструментів державного регулювання економіки здійснюється:*

- а) за формами;
- б) за цілями;
- в) за сферами;
- г) по методах впливу.

94. *Світовий досвід свідчить, що рівень інфляції має бути в межах:*

- а) 5–10 %;
- б) 3–5 %;
- в) 2–4 %;
- г) 2–8 %.

95. *Дохідливість норм податкового законодавства для платників податків та інших платежів – це:*

- а) економічна доцільність;
- б) соціальна справедливість;
- в) доступність;
- г) рівність.

96. *Формами державного регулювання економіки є:*

- а) адміністративно-економічна й цінова;
- б) бюджетно-податкова, кредитно-грошова, цінова, адміністративно-економічна;

в) адміністративно-податкова, бюджетна, кредитно-грошова, адміністративно-економічна;

г) кредитно-грошова, адміністративно-економічна, бюджетна.

97. Суб'єкти державного регулювання економіки:

а) умови;

б) процеси;

в) відносини;

г) союзи.

98. Підтримка малозабезпечених верств населення шляхом запровадження економічно обґрунтованого неоподаткованого мінімуму доходів та застосування диференційованого і прогресивного оподаткування громадян, які отримують високі та надвисокі доходи – це:

а) соціальна справедливість;

б) рівність;

в) доступність;

г) економічна доцільність.

99. Монополізм – це:

а) структура ринку, за якої в одній галузі домінує невелика кількість конкуруючих фірм, до того ж хоча б одна або дві з них виробляють значну долю продукції цієї галузі, а поява нових продавців ускладнена чи неможлива;

б) стан економіки, за якого окремі суб'єкти господарювання можуть нав'язувати власні інтереси іншим суб'єктам господарювання та суспільству, ігноруючи їх потреби;

в) економічне суперництво між відокремленими виробниками продукції, робіт, послуг за завоювання ринку та отримання більшого прибутку;

г) така ринкова ситуація, за якої значна кількість невеликих виробників пропонують схожу, але не ідентичну продукцію.

100. Державне регулювання потрібне за таких обставин:

а) у разі природної монополії;

б) коли у процесі виробництва або споживання товарів з'являються недоліки в ціновій системі;

в) у разі ринкової монополії;

г) всі відповіді правильні.

101. Інструмент регулювання цінової політики:

а) прожитковий рівень;

б) валютний курс;

в) законодавча і нормативна база щодо ціноутворення;

г) рівень мінімальної заробітної плати.

102. Інструмент регулювання макроекономічної політики:

- а) довгострокові програми та прогнози розвитку;
- б) державна програма регіонального розвитку;
- в) концепція державної регіональної політики;
- г) програма соціального і економічного розвитку території на рік.

103. Інструмент регулювання грошово-кредитної політики:

- а) державна політика у сфері грошових доходів населення;
- б) валютний курс і операції з валютою;
- в) рівень мінімальної заробітної плати;
- г) прожитковий рівень.

104. Оптимально сконцентрована у напрямі попереднього наукового прогнозу сукупність ресурсів і суспільних відносин для забезпечення соціально-економічного розвитку країни, галузі та підприємства в часі і просторі – це:

- а) регулювання;
- б) прогнозування;
- в) планування;
- г) контроль.

105. Форми державного регулювання економіки планового характеру:

- а) прогноз, план, контроль;
- б) гіпотеза, прогноз, план;
- в) прогноз, план, регулювання;
- г) ціль, план, контроль.

106. Об'єкт економічного програмування:

- а) державні органи;
- б) галузі;
- в) відносини;
- г) процеси.

107. Суб'єкти економічного програмування:

- а) галузі;
- б) відносини;
- в) процеси;
- г) державні органи.

108. Звичайні макроекономічні програми складаються на:

- а) на 5 років;
- б) на 1 рік;
- в) на 3 роки;
- г) на 10 років.

109. Набір заходів, які Кабінет Міністрів зобов'язується ухвалити для досягнення поставлених цілей – це:

- а) пасивні програми;
- б) надзвичайні програми;
- в) активні програми;
- г) звичайні програми.

110. Комплекс ієрархічно підпорядкованих цілей, важливих для розвитку національного господарства, та засобів їх досягнення, органів, відповідальних за виконання у визначені строки та за контроль, забезпечених достатнім цільовим фінансуванням і правовою базою – це:

- а) державна економічна програма;
- б) державний економічний план;
- в) державна стратегія;
- г) державна соціальна програма.

111. Генетичний підхід до складання економічних прогнозів:

- а) дослідження ведеться від потенційних цілей і нормативів до теперішніх;
- б) структурний розклад окремих показників;
- в) вимагає оцінки економічного розвитку на основі встановлення причинно-наслідкових зв'язків, завдяки чому визначається логіка економічних процесів, передбачається формування науково-обґрунтованих гіпотез, факторів і умов майбутнього економічного розвитку;
- г) вивчення динаміки окремих фінансових показників у часі.

112. Місцеві органи виконавчої влади та самоврядування в межах своїх повноважень відповідають за розроблення, затвердження і виконання прогнозних та програмних документів економічного і соціального розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць – це принцип:

- а) гласності;
- б) самостійності;
- в) рівності;
- г) об'єктивності.

113. Індикативне планування – це:

- а) орієнтація приватних підприємств на виконання завдань, які формує держава;
- б) орієнтація суб'єктів ухвалення рішень на традиції та досвід планування в попередніх періодах – підприємство розглядається як стабільний механізм, процеси якого є майже незмінними під впливом зовнішнього середовища;
- в) орієнтація на майбутнє, на різноманітні зміни у всіх напрямках діяльності;
- г) намагання побудувати таке майбутнє для підприємства (бачення його розвитку), параметри якого будуть ідеальними для підприємства.

114. Кон'юнктурна форма індикативного планування:

а) виникла у зв'язку з підключенням до виконання індикативних планів приватних підприємств і територіальних органів влади з використанням податкових пільг, пільгових кредитів та інших заходів державної підтримки;

б) пов'язана з посиленням впливу бюджету на темпи і пропорції економічного зростання в міру збільшення державних видатків у ВВП;

в) у міру розвитку змішаної економіки і глобалізації ринків індикативне планування трансформується в стратегічну форму, суть якої полягає у виборі головних пріоритетів розвитку національної економіки, провідну роль в реалізації яких бере на себе держава;

г) орієнтація приватних підприємств на виконання завдань, які формує держава.

115. Структурна форма індикативного планування:

а) виникла у зв'язку з підключенням до виконання індикативних планів приватних підприємств і територіальних органів влади з використанням податкових пільг, пільгових кредитів та інших заходів державної підтримки;

б) орієнтація приватних підприємств на виконання завдань, які формує держава;

в) пов'язана з посиленням впливу бюджету на темпи і пропорції економічного зростання в міру збільшення державних видатків у ВВП;

г) пов'язана з оцінкою можливих наслідків поточної і планової економічної політики та тенденцій розвитку макроекономічних показників, необхідних для досягнення поставлених цілей.

116. Цільовий (нормативний) підхід до складання економічних прогнозів:

а) вимагає оцінки економічного розвитку на основі встановлення причинно-наслідкових зв'язків, завдяки чому визначається логіка економічних процесів;

б) вивчає динаміки окремих фінансових показників у часі;

в) дослідження ведеться від потенційних цілей і нормативів до теперішніх;

г) орієнтований на майбутнє, на різноманітні зміни у всіх напрямках діяльності.

117. Принцип рівності державного прогнозування полягає у тому, що:

а) місцеві органи виконавчої влади та самоврядування в межах своїх повноважень відповідають за розроблення, затвердження і виконання прогнозних та програмних документів;

б) прогнозні і програмні документи доступні для громадськості;

в) забезпечується дотримання загальнодержавних інтересів;

г) дотримуються права та враховуються інтереси місцевих органів влади і суб'єктів господарювання всіх форм власності.

118. Прогноз – це:

- а) наукове передбачення на рівні загальної теорії, тобто якісної характеристики досліджуваного об'єкта, яка відображає загальні закономірності;
- б) більш достовірне і визначене наукове передбачення, оскільки базується не тільки на якісних, а й на кількісних оцінках;
- в) фіксація системи цілей, задач і засобів, які передбачають спрямовану зміну ситуації за умови передбаченого стану середовища;
- г) вірогідність настання того чи іншого явища.

119. Демократія – це:

- а) режим правління, за якого всю чи більшу частину влади зосереджено в руках однієї особи чи групи осіб;
- б) ідеологія, заснована на ідеї суспільства загальної рівності та свободи, суспільної власності на засоби виробництва та безгрошового перерозподілу майна;
- в) політичний режим, за якого єдиним легітимним джерелом влади в державі визнається її народ;
- г) система державно-політичної влади, яка регламентує усі суспільні та приватні сфери життя людини-громадянина і не визнає автономії від держави таких недержавних сфер людської діяльності як економіка і господарство, культура, виховання, релігія.

120. До ознак демократичності суспільства належить:

- а) пріоритет прав держави над правами людини;
- б) необмеженість влади уряду;
- в) вільне вираження власної думки;
- г) влада більшості над меншістю.

121. У якому зв'язку перебувають демократія і ринковий механізм?

- а) у прямій взаємозалежності;
- б) демократія визначає ринковий механізм;
- в) ринковий механізм визначає демократію;
- г) усі відповіді правильні.

122. Економічна демократія – це:

- а) господарська система, розвиток якої взаємозумовлений зв'язками між природою, суспільством та економічними відносинами, між суб'єктами господарювання;
- б) система економічних відносин для створення умов, які забезпечують вільну працю кожної особистості, участь всіх в ухваленні економічних рішень, зростання добробуту і якості життя;
- в) система визначення оптимальних показників економічного розвитку держави;

г) стан економічної системи, що характеризується зростанням виробництва, підвищенням його ефективності, поживленням економічної діяльності в різних сферах, підвищенням рівня життя.

123. Економічна свобода – це:

а) широта економічної поведінки суб'єктів господарювання у виборі форм власності та сфери застосування своїх здібностей, знань, можливостей, професійних навичок;

б) об'єктивна єдність закономірно пов'язаних між собою явищ і процесів економічного життя;

в) механізм, за допомогою якого вдається впливати на матеріальні інтереси суб'єктів господарювання;

г) сукупність чинників, що впливають на купівельну спроможність споживачів і структуру споживання.

124. Складовими економічної свободи є:

а) економічна самостійність, економічна відповідальність, економічна рівноправність;

б) економічний розвиток, конкурентне середовище, ринкові механізми;

в) обмеженість ресурсів, нестабільність ціноутворення, монополізація економіки;

г) економічна незалежність, іноземні інтервенції, економічні зв'язки.

125. Економічну свободу в різних країнах світу зазвичай оцінюють за:

а) 3-ма категоріями;

б) 4-ма категоріями;

в) 5-ма категоріями;

г) 10-ма категоріями.

126. Економічний порядок – це:

а) сукупність всіх правил, які стосуються організаційної будови національного господарства та процесів, що у ньому проходять, а також установ, які управляють і регулюють національну економіку та надають їй конкретної організаційної форми;

б) це господарська система, розвиток якої взаємозумовлений зв'язками між природою і суспільством та економічними відносинами між суб'єктами підприємства;

в) це круговий рух реальних економічних благ, що супроводжується зустрічним потоком грошових доходів і витрат;

г) сфера функціонування продуктивних сил і економічних відносин, взаємодія яких характеризує сукупність організаційних форм та видів господарської діяльності.

127. Ламберт Хайнц визначив такі моделі економічного порядку:

- а) соціалістична, тоталітарна, інтегрована;
- б) авторитарна, ринкова, виборна;
- в) автономна, захисна, розгалужена;
- г) комуністична, тоталітарна, похідна.

128. Соціальний порядок – це:

а) суспільний устрій, за якого всі члени суспільства володіють однаковим статусом у певній галузі;

б) сукупність інститутів і норм, що регулюють соціальний стан індивідуальностей та їх груп у суспільстві, а також економічно обґрунтовані соціальні відносини між членами суспільства;

в) сукупність людей, яку характеризують умови їхньої життєдіяльності, спільні для цієї групи взаємодіючих індивідів; приналежність до територіальних утворень, які історично склалися, приналежність групи взаємодіючих індивідів, що вивчається, до тих або інших соціальних інститутів;

г) різні взаємодії та зв'язки між окремими людьми або групами людей, які встановлюються в процесі їхньої спільної практичної діяльності.

129. Соціальне ринкове господарство – це поєднання:

- а) суспільного та економічного порядків;
- б) економічного та соціального порядків;
- в) ринкового та громадського порядків;
- г) громадського та економічного порядків.

130. Громадянське суспільство – це:

а) відносини суспільства у сфері виробництва та продажу товарів, робіт, послуг;

б) форма взаємозв'язку суспільства та держави;

в) взаємодія в межах права вільних і рівноправних громадян та об'єднань, які добровільно формуються і перебувають у взаємовідносинах солідарності та конкуренції без втручання держави, що тільки створює умови для їх вільного розвитку;

г) суспільний лад, економічна система виробництва та розподілу, заснована на принципах особистої ініціативності, раціональності та ефективності використання наявних ресурсів, максимізації прибутку (капіталу).

131. Сучасне громадянське суспільство складається з:

- а) економічної системи;
- б) політичної системи;
- в) соціальної системи;
- г) всі відповіді правильні.

132. Визначальним фактором становлення громадянського суспільства є:

- а) розвиток та вдосконалення механізмів взаємодії між державою та всіма верствами суспільства;
- б) поява нових форм і методів консолідації суспільства;
- в) поява громадянина країни, що має відповідні права і свободи та несе відповідальність за свої дії та діяльність якого узгоджується з напрямками досягнення загального блага;
- г) формування в кожного члена суспільства власного бачення консолідації.

133. Фактором подальшого розвитку громадянського суспільства в Україні є:

- а) використання авторитарних форм і методів управління державою;
- б) впровадження глобалізаційних процесів у всі сфери життя суспільства;
- в) формування стабільного і потужного вищого класу;
- г) стабілізація і поетапне вдосконалення відносин між суспільством, державою, владою і громадянами.

134. Основним принципом зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) є:

- а) системність;
- б) комплексність;
- в) автономність;
- г) всеосяжність.

135. Активізація зовнішньоторговельних зв'язків свідчить про:

- а) посилення закритості економіки країни, захисту від глобалізаційних процесів;
- б) використання протекціонізму національної економіки, зменшення кількості імпортованих операцій;
- в) зростаючу відкритість економіки країни, використання нею переваг міжнародного територіального поділу праці;
- г) зменшення кількості конкурентів на світовій торговельній арені.

136. Зовнішня торгівля – це:

- а) міждержавний обмін товарами, послугами і капіталом (отримання кредитів);
- б) обмін товарами, послугами і капіталом (отримання кредитів) виключно в межах певної країни;
- в) діяльність щодо придбання та відповідного перетворення товару для подальшої його реалізації підприємствам роздрібною торгівлі або іншим суб'єктам підприємницької діяльності;
- г) процес залучення фахівців із торгівлі, маркетингу, інжинірингу, фінансів, технічного супроводу і навіть менеджерів вищої ланки до обслуговування великих і складних замовлень.

137. Економічна безпека – це:

а) сукупність дій щодо порушення існуючої рівноваги в економічній системі внаслідок диспропорцій;

б) широта економічної поведінки суб'єктів господарювання у виборі форм власності та сфери застосування своїх здібностей, можливостей, професійних навичок, методики розподілу доходів, споживання матеріальних благ;

в) стан національної економіки, за умови досягнення якого забезпечуються національні інтереси, стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз, здатність до розвитку і захищеність життєво важливих інтересів людей, суспільства та держави;

г) сукупність усіх видів економічної діяльності людей у процесі їх взаємодії, спрямованої на виробництво, обмін, розподіл споживання товарів і послуг, на регулювання економічної діяльності.

138. Економічна безпека має такі основні складові:

а) спад національного виробництва, зниження життєвого рівня населення, зростання безробіття;

б) економічна незалежність, стабільність і стійкість економіки, здатність до прогресу і саморозвитку;

в) плаваючий курс валюти, іноземні валютні інтервенції, зниження зовнішніх позик;

г) падіння кон'юнктури ринку, зниження цінових показників, погіршення ліквідності.

139. Основним суб'єктом економічної безпеки є:

а) громадяни;

б) підприємства;

в) держава;

г) території країн.

140. Складові економічної безпеки поділяються на:

а) прямі і непрямі;

б) прогнозовані і непередбачені;

в) контрольовані та неконтрольовані;

г) внутрішні та зовнішні.

141. Організація Об'єднаних Націй (ООН) заснована в:

а) 1939 р.;

б) 1941 р.;

в) 1945 р.;

г) 1948 р.

142. Україна набула членства в усіх структурах Світового банку в:

а) 1991 р.;

- б) 1992 р.;
- в) 1998 р.;
- г) 2004 р.

143. Найбільшим міжнародним кредитором України є:

- а) Міжнародний банк реконструкції і розвитку (МБРР);
- б) Міжнародний валютний фонд (МВФ);
- в) Європейський банк реконструкції і розвитку (ЄБРР);
- г) Міжнародна Фінансова Корпорація (МФК).

144. Зона вільної торгівлі – це:

- а) угода двох або кількох держав, якою встановлюється режим закритої торгівлі між країнами-учасниками;
- б) тип міжнародної інтеграції, який передбачає пільговий торговельний режим для країн-учасниць за рахунок відміни торгових обмежень, перш за все внутрішнього мита;
- в) вищий ступінь об'єднання, який має на меті перетворення єдиного ринкового простору в цілісне економічне і політичне утворення;
- г) об'єднання чи група, до якої входить ряд країн, метою яких є сприяння зоні відкритої торгівлі між країнами-членами цієї групи.

145. Україна набула членства у Світовій організації торгівлі в:

- а) 2004 р.;
- б) 2006 р.;
- в) 2008 р.;
- г) 2012 р.

146. Міжнародне підприємництво – це:

- а) сукупність угод, які укладають та виконують через національні кордони і які пов'язані з переміщенням ресурсів, товарів та послуг у міжнародному масштабі;
- б) сукупність юридичних принципів та норм, що відображають узгоджені позиції суб'єктів і призначені для регулювання відносин між державами та іншими учасниками міжнародно-правових відносин;
- в) сукупність міжнародно-правових норм і принципів, які регулюють захист економік країн, а також обмежують методи і засоби ведення недобросовісної конкуренції;
- г) сукупність норм внутрішньодержавного законодавства, міжнародних договорів та звичаїв, які регулюють цивільно-правові, трудові та інші приватні відносини, ускладнені іноземною участю.

147. Транснаціональна корпорація – це:

- а) сукупність материнської та контрольованих нею дочірніх компаній;
- б) комерційна організація, торговельне або промислове товариство (фірма), що об'єднує підприємців певної країни;

в) корпорація, що здійснює міжнародне виробництво промислових продуктів на основі прямих іноземних інвестицій та має прямий контроль над своїми закордонними філіями;

г) цільове об'єднання певних компаній однієї країни для отримання прибутку.

148. Країни перехідної економіки характеризуються:

а) фінансовою і технологічною залежністю від економічно високорозвинених держав;

б) дотриманням планової системи ведення господарства, не допускаючи введення приватної власності;

в) економікою, що перебуває у процесі великомасштабних змін, які ведуть до іншої стабільної економіки;

г) господарством, яке виробляє майже 1/2 промислової продукції світу та є лідером у світовій торгівлі.

149. Теорія «довгих хвиль» М. Кондратьєва:

а) сприяє технічному прогресу;

б) визначає інноваційний розвиток;

в) обґрунтовує зміни технологічних устроїв;

г) розв'язує проблеми інноваційного розвитку.

150. Цикли М. Кондратьєва охоплюють період:

а) 15–20 років;

б) 20–35 років;

в) 35–45 років;

г) 45–60 років.

151. Структурна перебудова національної економіки – це:

а) зміни у структурі виробництва, спрямовані на розвиток міжнародної торгівлі товарами та послугами;

б) зміна порядку організації і функціонування інститутів держави і суспільства;

в) зміни у структурі виробництва, які націлені на прискорення розвитку окремих галузей із метою досягнення економічної та соціальної ефективності;

г) сукупна діяльність суб'єктів економіки, завдяки якій забезпечується функціонування та розвиток економічної системи.

152. Метою структурної перебудови національної економіки є:

а) зростання якості життя соціуму;

б) досягнення динамічної збалансованості;

в) здатність до зовнішньої експансії;

г) всі відповіді правильні.

153. Першочерговим завданням структурної перебудови є:

- а) розгляд можливості проведення структурної перебудови;
- б) постановка цілей;
- в) формування стратегії розвитку та її реалізація;
- г) пошук альтернативних варіантів перебудови.

154. Найбільш раціональний шлях структурної перебудови:

- а) відновлення військово-промислового комплексу;
- б) розвиток сировинних галузей;
- в) утворення транснаціональних корпорацій;
- г) зміни інноваційного характеру.

155. Сучасна парадигма світового економічного розвитку (креативна економіка) базується на об'єднанні трьох головних сфер суспільного розвитку:

- а) економіки, технологій та культури;
- б) економіки, політики та соціальної сфери;
- в) економіки, політики та культури;
- г) економіки, політики та технологій.

156. Найбільшим експортером креативної продукції є:

- а) США;
- б) Велика Британія;
- в) Китай;
- г) Японія.

157. Основоположником кластерної теорії вважається американський вчений:

- а) Е. Альтман;
- б) М. Портер;
- в) Дж. Кейнс;
- г) Ч. Доу.

158. Вперше кластерна модель знайшла своє застосування в:

- а) США;
- б) Німеччині;
- в) Італії;
- г) Франції.

159. Найпопулярнішим видом кластерів у світі є:

- а) транснаціональні кластери;
- б) міжнародні кластери;
- в) національні кластери;
- г) регіональні кластери.

160. Вільна економічна зона – це:

- а) специфічне регіональне утворення, метою якого є інтеграція у міжнародну економічну діяльність;

б) об'єднання певних країн, які через створення спільного ринку, економічного та валютного союзу, а також шляхом реалізації спільної політики й діяльності мають на меті забезпечити безперервне економічне зростання, соціальний розвиток і згуртованість країн-учасниць;

в) специфічне регіональне утворення, територія на якій встановлюють особливий режим господарської діяльності для іноземних інвесторів, підприємств із іноземними інвестиціями та вітчизняних підприємств і громадян;

г) економічна політика держави, спрямована на обмеження зовнішньоторговельних операцій.

161. Вільні економічні зони (ВЕЗ), як нові форми зовнішньоекономічних відносин, виникли в:

а) 1950–1960-ті рр.;

б) 1970–1980-ті рр.;

в) 1980–1990-ті рр.;

г) 1990–2000-ті рр.

162. За площею території, яку займає ВЕЗ, виділяють зони:

а) точкові, локальні, регіональні;

б) транснаціональні, міжнародні, локальні;

в) міжнародні, локальні, регіональні;

г) міжнародні, регіональні, точкові.

163. За галузевою структурою ВЕЗ поділяються на:

а) міжнародні та локальні;

б) комплексні та розгалужені;

в) монофункціональні та поліфункціональні;

г) системні та структуровані.

164. Економічний прогрес – це:

а) періодичне повторення протягом років піднесення і спаду в економіці;

б) круговий рух реальних економічних благ, що супроводжується зустрічним потоком грошових витрат;

в) узагальнююча категорія, яка охоплює не тільки економічні і соціальні показники ефективності, але й інші, що визначають загальну спрямованість людської цивілізації;

г) процес інтеграції в міжнародний економічний простір.

165. Людський капітал – це:

а) сукупність наявних людських ресурсів певної країни чи території;

б) сума навичок, вмінь та здібностей конкретної людини або спільноти, що забезпечує конкурентну перевагу;

в) сукупність фінансових ресурсів, нагромаджених конкретною людиною або спільнотою;

г) правильна відповідь відсутня.

166. Модель перехідної економіки, що забезпечує економічне зростання:

- а) шокова терапія;
- б) ринковий соціалізм;
- в) державна корпоративна буржуазна трансформація;
- г) всі відповіді правильні.

167. Розрізняють 3 варіанти процесу відтворення:

- а) безперервне, динамічне, стрімке;
- б) екстенсивне, інтенсивне, плаваюче;
- в) просте, розширене, звужене;
- г) безперервне, динамічне, плаваюче.

168. Фактори економічного зростання складають три основні групи:

- а) попиту, пропозиції, витрат усіх суб'єктів;
- б) пропозиції, ефективності, витрат усіх суб'єктів;
- в) вільного ціноутворення, попиту, пропозиції;
- г) глобалізація, динамізм, протекціонізм.

169. Є два способи впливу на економічне зростання:

- а) екстенсивний та інтенсивний;
- б) прогресивний та регресивний;
- в) динамічний та стрімкий;
- г) відкритий та захищений.

170. Економічний цикл – це:

- а) збільшення економічного потенціалу у звітному періоді порівняно з попереднім;
- б) круговий рух реальних економічних благ, що супроводжується зустрічним потоком грошових ресурсів;
- в) періодичне повторення протягом років піднесення і спаду в економіці;
- г) період зростання національної економіки.

171. Залежно від тривалості виділяють цикли:

- а) столітні, довгохвильові, великі, малі;
- б) затяжні, тимчасові, динамічні;
- в) довготривалі, короткотривалі;
- г) розгалужені, нерозгалужені.

172. Метою державного антициклічного регулювання є:

- а) нарощування обсягів виробництва;
- б) підвищення рівня життя населення;
- в) підтримка стабільності у суспільстві;
- г) посилення конкурентоспроможності економіки.

173. Дії президента Ф. Д. Рузвельта з подолання Великої депресії у США отримали назву:

- а) антикризова програма;
- б) «новий курс»;
- в) програмування;
- г) планове регулювання.

174. Японське «економічне диво» базувалось на використанні:

- а) інституціональної моделі розвитку;
- б) мілітаризованої моделі розвитку;
- в) ендогенної моделі зростання;
- г) авторитарної моделі управління.

175. У повоєнний період розвинуті країни Європи для макрорегулювання впроваджували:

- а) кейнсіанську модель;
- б) класичну теорію А. Сміта;
- в) напрацювання радянських вчених;
- г) соціалістичний спосіб виробництва.

176. Протекціоністські методи впливу на рівень конкурентоспроможності національної економіки полягають у:

- а) поширенні процесів глобалізації в національній економіці;
- б) інтеграції країни у міжнародну економічну систему;
- в) захисті національної економіки від іноземної конкуренції та інтервенції іноземних товарів на внутрішній ринок;
- г) механізмах ринкової саморегуляції та суворому контролю за проявами монопольної поведінки суб'єктів ринку, створенні необхідної інфраструктури для усунення проблем вільної конкуренції.

177. Світові економічні процеси на економіку України:

- а) не впливають;
- б) частково впливають;
- в) сильно впливають;
- г) правильна відповідь відсутня.

178. Державне регулювання економічного зростання:

- а) неприйнятне в ринковій економіці;
- б) негативно впливає на конкурентоспроможність;
- в) пригнічує підприємництво;
- г) актуальне.

ВІДПОВІДІ НА ТЕСТОВІ ПИТАННЯ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
а	б	б	г	в	а	в	а	г	а	г	а	г	г	а

16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
г	б	в	в	а	б	а	а	в	в	а	б	в	а	г
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45
а	б	в	г	а	г	в	б	б	г	г	б	в	а	б

46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
а	в	в	б	г	в	а	б	а	а	а	в	в	а	г

61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75
а	г	б	г	б	а	б	в	а	б	а	г	г	а	г

76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
в	в	а	а	г	б	г	в	б	а	г	б	в	в	а

91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105
б	а	г	в	в	б	г	а	б	г	в	а	б	в	в

106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120
б	г	а	в	а	в	б	а	б	а	в	г	б	в	в

121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135
г	б	а	а	г	а	б	б	б	в	г	в	г	г	в

136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150
а	в	б	в	г	в	б	б	б	в	а	в	в	в	г

151	152	153	154	155	156	157	158	159	160	161	162	163	164	165
в	г	в	г	а	в	б	в	г	в	а	а	в	в	б

166	167	168	169	170	171	172	173	174	175	176	177	178
г	в	б	а	в	а	в	б	а	а	в	в	г

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Волкова Н. І., Задорожнюк Н. О. Економічні студії – мейнстрім сучасної економічної теорії та практики господарювання. *Економічний форум*. Т. 10, № 2. ЛНТУ, 2020. С. 3–7. URL: <https://e-forum.com.ua/uk/journals/tom-10-2-2020/ekonomichni-studiyi---meynstrim-suchasnoyi-ekonomichnoyi-teoriyi-ta-praktiki-gospodaryuvannya>
2. Зарецька Л. М., Кулініч О. А. Національна економіка: опорний конспект лекцій. Харків: ХДУХТ, 2021. 132 с. URL: <https://surli.cc/csmfnp>
3. Корогодова О. О. Національна економіка: практикум: навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра денної форми навчання за ОП «Міжнародна економіка» спеціальностей 051 «Економіка» галузі знань, 05 «Соціальні та поведінкові науки». Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 80 с. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/47880>
4. Національна економіка: навч. посіб. (у рисунках, схемах і таблицях) / О. І. Котикова, О. А. Горобченко, Т. Г. Олійник, І. Г. Крилова, І. О. Мельник, О. А. Купчишина. Миколаїв: Іліон, 2020. 196 с. URL: <https://surl.lt/jiiugc>
5. Кухарська Н. О., Забарна Е. М., Задорожнюк Н. О. Національна економіка: теорія, методологія та сучасні тенденції трансформації: монографія. Херсон: Олді+, 2020. 288 с. URL: <https://dspace.oneu.edu.ua/items/08835a76-c43e-456a-89cc-957c85ead3ec>
6. Relationship Between Organic Farmland Expansion and Greenhouse Gas Emissions in Europe: Implications for the Implementation of the Sustainable Development Goals. S. Kozlovskiy, I. Zayukov, V. Kozlovskiy, O. Tregubov, S. Storchak, V. Mishchenko, R. Lavrov. *Problemy Ekorozwoju*. 2025. Vol. 20(1). P. 159–173.
7. The impact of educational development on the countries' competitiveness in the knowledge economy / Н. Mazur, V. Bolhov, I. Akhnovska, O. Dluhopolskiy, S. Kozlovskiy. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2025. Vol. 1. P. 140–146.
8. Моделювання та прогнозування валютного курсу в Україні методами штучного інтелекту / С. Козловський, Т. Кулініч, Р. Лавров, І. Заюков, А. Козловський, О. Козловський. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2025. Vol. 3(62). P. 144–162.
9. Мазаракі А. А., Мельник Т. М. Інституційні трансформації економічної політики України в умовах гібридної війни. *Економічний часопис*. 2020. № 5–6(185). С. 18–23.
10. Міщенко В. І., Білан О. В. Стабілізація фінансової системи в умовах економічної кризи. *Фінанси України*. 2021. № 2. С. 8–20.
11. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року: Постанова КМУ від 03.03.2021 № 179. Рада. *Офіційний вебпортал*

парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#Text>

12. Пухир С. Т., Юрків Н. Я. Макроекономічний стан національної економіки підчас повномасштабної війни. *Економіка і регіон*. 2023. № 4(91). С. 8–16. DOI: 10.26906/EiR.2023.4(91).3191.

13. Ситник Й. С., Бойківська Г. М., Гончар С. Й. Національна економіка: навч. посіб. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2022. 320 с. URL: <http://library.hneu.edu.ua/storage/new-arrivals-books/December2023/15.pdf>

14. Національна економіка: підручник для здобувачів ступеня бакалавра / С. О. Тульчинська, О. О. Кожемяченко, Н. Л. Кузьмінська, М. В. Шашина. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. 357 с. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/67190>

15. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Основні показник. URL: <https://stat.gov.ua/uk>

16. Національний банк України. Інфляційний звіт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/monetary/report>

17. Ukraine: Firms through the War 2.0 / A. Avdeenko, L. Castro, A. Criscuolo, M. Gillaizeau, D. Goriunov, L. Icovone, M. Kaiser, F. Maduko. *WORLD BANK GROUP*. 2024. URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/099061924125589588>

18. Ukraine: Rapid Damage and Needs Assessment. *Economic World Bank*. 2022. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099184503212328877/pdf/P1801740d1177f03c0ab180057556615497.pdf>

19. Ukraine: Request for Extended Arrangement Under the Extended Fund Facility. *International Monetary Fund*. 2023. URL: <https://surl.li/tujvqz>

Навчальне видання

Козловський Сергій Володимирович

НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Методичні вказівки до самостійної роботи
для здобувачів вищої освіти ОС «Бакалавр»
спеціальностей С1 Економіка, D3 Менеджмент

Редактор Л. О. Ноцька
Технічний редактор О. К. Гомон

Підписано до друку 30.12.2025 р.
Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Друк – цифровий. Умовн. друк. арк. 3,13.
Тираж 30 прим. Зам. № 139.
Донецький національний університет імені Василя Стуса
21021, м. Вінниця, вул. 600-річчя, 21.
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру
серія ДК № 5945 від 15.01.2018 р.